

Доренський О.П.

кандидат технічних наук, доцент

Рябоволик Т.Ф.

кандидат економічних наук, доцент

В'юник О.В.

кандидат економічних наук, професор

Доренська А.О.

асистент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Стрімкий розвиток інформаційних технологій загалом та засобів штучного інтелекту (ШІ) зокрема, призводить до часної необхідності переосмислення підходів до організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, оскільки такі технології створюють як низку безпрецедентних можливостей для розвитку та вдосконалення освітнього процесу, так і містять певні ризики. Наприклад, як свідчать результати праць [1-3], використання ШІ чинить позитивний ефект у різних сферах господарювання. Тому, в контексті підвищення якості освітніх послуг, важливо ідентифікувати загальні методичні засади імплементації цифрового інструментарію при розробці й оновленні навчально-методичного забезпечення.

Розглядаючи методичні засади впровадження технологій ШІ під час підготовки навчально-методичного забезпечення дисциплін, у першу чергу, варто акцентувати увагу на необхідності дотримання низки принципів, пріоритетні серед яких зафіксовано на рисунку 1.

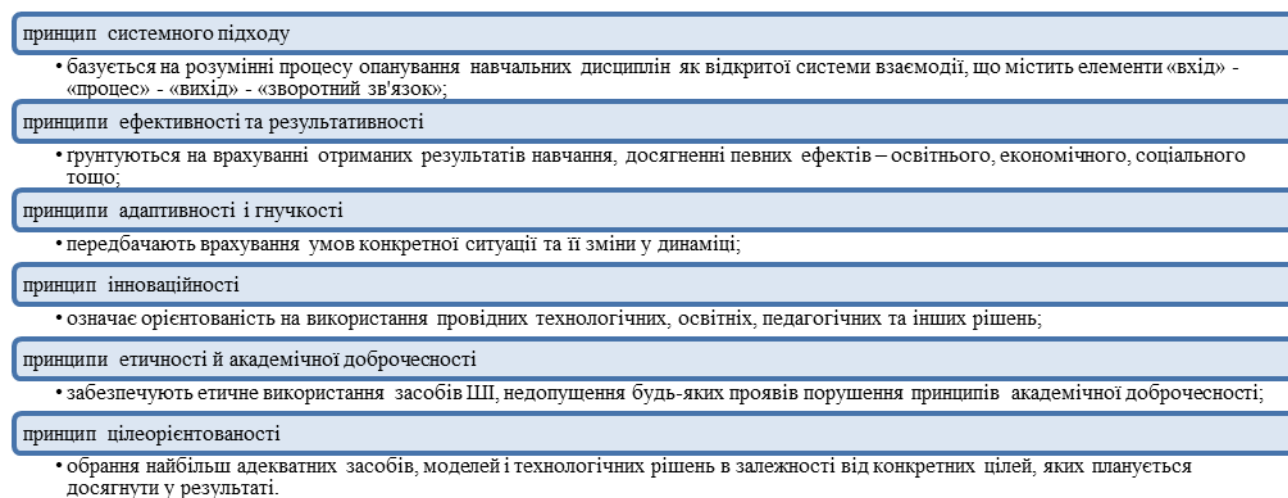

Рис.1 – Принципи впровадження ШІ в під час підготовки навчально-методичного забезпечення

На думку авторів, орієнтовні цілі запровадження технологій ШІ у підготовку навчально-методичного забезпечення дисциплін представлені на рисунку 2.

Цей перелік є достатньо повним, але не вичерпним, оскільки встановлення конкретних цілей або їх комбінації залежить від низки об'єктивних і суб'єктивних чинників, пов'язаних з умовами функціонування конкретного ЗВО, бачення викладача і потреб здобувачів. У свою чергу, рішення щодо впровадження тих чи інших цифрових інструментів в освітньому процесі доцільно приймати залежно від цілей, визначених у якості пріоритетних.

Зокрема, задля розширення горизонтів міжнародної співпраці та підвищення рівня інтернаціоналізації діяльності ЗВО, включаючи адаптацію навчально-методичного забезпечення для потреб іноземних студентів і покращення мовних компетентностей

вітчизняних здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників, може бути застосований інструментарій для створення цифрового AI-аватара викладача, що здатний озвучувати навчальні матеріали будь-якою мовою світу, із застосуванням цифрових рішень HeyGen [4] або Synthesia AI.

забезпечення персоналізованого підходу до формування пакетів завдань для здобувачів, урахування їх потреб та пріоритетів;
покращення підходів до оцінювання знань здобувачів на підставі застосування комплексних критеріїв оцінки;
оптимізація процедур проведення контрольних заходів і зрізів знань здобувачів;
оптимізація часу на виконання рутинних завдань як викладачами, так і здобувачами;
підвищення якості освітніх послуг та їх практичної спрямованості, конкурентних переваг та унікальності певної освітньої програми;
зростання обсягів залучення на навчання цільових категорій абітурієнтів (напр., іноземних студентів тощо);
формування розширених цифрових навичок здобувачів вищої освіти та подолання «цифрового розриву»;
набуття навичок ефективного й етичного використання засобів ШІ під час навчання та у подальшій професійній діяльності;
підвищення спроможності досягати визначених ПРН, загальних і спеціальних компетентностей, розвиток soft skills;
створення інклюзивного освітнього простору для різних категорій здобувачів, у т.ч., осіб з особливими потребами;
сприяння розвитку креативного й критичного мислення, формування здатності до ґрунтовного аналізу інформації і практичних кейсів;
забезпечення якісної візуалізації освітнього контенту, його різноманітності і кращого сприйняття здобувачами тощо.

Рис.2 – Цілі запровадження технологій ШІ у підготовку навчально-методичного забезпечення дисциплін

З метою створення персоніфікованих завдань для здобувачів вищої освіти можуть бути успішно застосовані такі засоби ШІ, як ChatGPT, Claude, Gemini, а кращій візуалізації освітнього контенту сприятиме, наприклад, Canva AI [2]. Оптимізації освітнього процесу у закладах вищої освіти сприятиме застосування сервісів Google Workspace for Education тощо.

Застосування зазначених та багатьох інших цифрових рішень та інструментів здатне забезпечити автоматизацію рутинних процесів при розробці навчально-методичного забезпечення, сприяти розвитку креативного мислення і творчого підходу, посилити рівень адаптації навчальних матеріалів до потреб конкретної категорії здобувачів, розвивати інклюзивний освітній простір. Водночас, невід’ємним аспектом є чітке усвідомлення і дотримання етичних принципів використання сучасних цифрових інструментів всіма учасниками освітнього процесу, що актуалізує необхідність формування та реалізації ефективної політики у ЗВО, ґрунтуючись на рекомендаціях [7].

Література:

1. Шелехов І.В., Прилепа Д.В., Хібовська Ю.О., Шамонін К.Є., Доренський О.П. Інформаційно-екстремальна технологія інтелектуального аналізу якості освітнього контенту в закладах вищої освіти. Центральнорукраїнський науковий вісник. Технічні науки. 2025. Вип. 12(43), ч. 1. С. 58-72. DOI: [10.32515/2664-262X.2025.12\(43\).1.58-72](https://doi.org/10.32515/2664-262X.2025.12(43).1.58-72).
2. Kornienko O., Kozub N., Dorenskyi O. Method and Technological Solution of an AI-Based Adaptive Investor Survey Service for Determining an Individual Risk Profile. Central Ukrainian Scientific Bulletin. Technical Sciences. 2025. Issue 11(42), Part II. P. 3-10.
3. Kachurivskyi, V., Kotovskyi, A., Lykhodid, T., Kachurivska, H., Dorenskyi, O. The Concept of Digital Transformation of Monitoring Scientific Activity of Participants in Educational Process of the Ukrainian HEI. Центральнорукраїнський науковий вісник. Технічні науки. 2025. Вип. 11(42), ч. 1. С. 27-36. DOI: [10.32515/2664-262X.2025.11\(42\).1.27-36](https://doi.org/10.32515/2664-262X.2025.11(42).1.27-36).
4. AI video generator HeyGen. URL: www.heygen.com (дата звернення: 20.10.2025).
5. Canva AI. URL: www.canva.com/ai-assistant (дата звернення: 20.10.2025).
6. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій ШІ в закладах вищої освіти. URL: mon.gov.ua/news/shtuchnyi-intelekt-u-zakladakh-vyshchoi-osvity-rekomendatsii-dlia-vykladachiv-studentiv-i-pratsivnykiv-zvo (дата звернення: 21.10.2025).